

Zástupce veřejného ochránce práv
JUDr. Stanislav Křeček

V Brně dne 19. června 2013
Sp. zn.: 5084/2011/VOP/TM

Vaše č. j.: MMR-38115/2012-83

Vážený pane ministře,

z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Pavla Varvařovského, který využil své možnosti dané mu ustanovením § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv (dále také „zákon č. 349/1999 Sb.“), přenést na mě některé oblasti své působnosti, mezi které patří i oblast stavebního řádu a životního prostředí, navazují na předchozí korespondenci ve věci šetření podnětu manželů P., kteří se na veřejného ochránce práv obrátili se stížností na postup Ministerstva pro místní rozvoj (dále také „ministerstvo“) při vyřizování jejich žádosti o odškodnění dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Veřejný ochránce práv (dále také „ochránce“) dne 2. 11. 2012 vydal zprávu o šetření, v níž konstatoval, že shledal pochybení v této zprávě specifikovaná. Ochránce v návaznosti na uvedenou zprávu o šetření dne 10. 12. 2012 obdržel Vaše sdělení, ze dne 5. 12. 2012.

Po seznámení se s obsahem Vašeho stanoviska musím bohužel s politováním konstatovat, že ministerstvo se se závěry uvedenými ve zprávě neztotožnilo.

Pro podstatu věci, považuji za vhodné zopakovat zásadní zjištění, že ministerstvo i nadále zjevně nerespektuje podstatné body tzv. Desatera dobré praxe pro posouzení žádostí o odškodnění (dále také „Desatero“). Desatero přitom vláda České republiky usnesením č. 593, ze dne 15. 8. 2012, doporučila členům vlády přiměřeně dodržovat.¹

Pro úplnost považuji za vhodné zopakovat zjištěná pochybení ministerstva:

1. ministerstvo nevyzvalo stěžovatele k doplnění žádosti o odškodnění, pokud mělo za to, že je žádost neúplná (porušení bodu 6 Desatera);
2. ministerstvo nepoučilo stěžovatele o možnosti obrátit se v případě odmítnutí žádosti na soud (porušení bodu 8 Desatera) s tím, že se nejednalo o jednorázové opomenutí; a především pak
3. ministerstvo zamítlo žádost z důvodu, že stěžovatelé neprokázali potřebnými doklady vznik nemajetkové újmy spočívající v nepřiměřené délce řízení (porušení bodu 7 a 9 Desatera).

¹ a musím zde uvést, že dle mých zjištění je Ministerstvo pro místní rozvoj jediným ministerstvem, které takto i nadále činí.

V obecné rovině jste uvedl, že nepovažujete za nezbytné, aby v rámci předběžného projednání nároku na náhradu škody, resp. zadostiučinění za nemajetkovou újmu, bylo nutně postupováno důsledně podle všech bodů Desatera, neboť Desatero není právním předpisem, kterým by bylo Ministerstvo pro místní rozvoj vázáno. Dále uvádíte, že většinu bodů Desatera ministerstvo naplňuje. Ministerstvo také na základě doporučení v usnesení vlády zveřejnilo odkaz na Desatero na svých webových stránkách a nadále se nebrání v obecné rovině spolupráci na řešení problematiky odškodňování.

Ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb. stanoví, že pokud úřad na výzvu ochránce sdělí, že provedl nebo provádí opatření k nápravě a ochránce tato opatření shledá dostatečnými, vyrozumí o tom stěžovatele i úřad. Jinak ochránce po obdržení vyjádření nebo po marném uplynutí lhůty sdělí písemně své závěrečné stanovisko úřadu a stěžovateli; součástí tohoto stanoviska je návrh opatření k nápravě. Z Vašeho vyjádření mám za to, že ministerstvo i nadále setrvává na své dosavadní praxi, kdy ochráncem vydané Desatero v jeho podstatných bodech i nadále zjevně nerespektuje. Vaše sdělení proto považuji za nedostatečné. Zejména postrádám informaci, zda ministerstvo přijalo opatření v zájmu předejití obdobně nesprávných postupů v jeho budoucí praxi při vyřizování žádostí o náhradu škody za nesprávný úřední postup či zadostiučinění za nemajetkovou újmu.

Pro úplnost plně odkazuji na argumentaci ochránce obsaženou ve zprávě o šetření. Musím zdůraznit, že na uvedené argumentaci nemám co měnit a považuji ji, i pro daný konkrétní případ, za zcela dostačující a úplnou, když se opírá, mimo jiné, i o ustálenou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva i Nejvyššího soudu ČR, kterou však ministerstvo nadále nerespektuje, což považuji za alarmující, zvláště s přihlédnutím k tomu, že se dle mého názoru jedná o zřejmé porušování Listiny základních práv a svobod, jak je ostatně již detailně rozvedeno ve zprávě o šetření.²

V souvislosti s touto konkrétní kauzou zároveň uvádím, že dle mých informací stěžovatelé žalobu k uplatnění svého nároku vůči státu u soudu následně nepodali, přičemž se lze domnívat, že tak neučinili i vzhledem k marnému uplynutí lhůty pro její podání. Není vyloučeno, že se tak stalo to i v důsledku porušení povinnosti Ministerstva poučit stěžovatele o možnosti obrátit se v případě odmítnutí žádosti na soud.

Vzhledem k výše uvedenému v souladu s ustanovením § 19 zákona č. 349/1999 Sb., navrhuji opatření ke zjednání nápravy dosavadní nevyhovující praxe Ministerstva pro místní rozvoj. Žádám Vás tímto, aby ministerstvo v budoucnu důsledně respektovalo Desatero dobré praxe pro posouzení žádostí o odškodnění za nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup, a to, mimo jiné, i tím, že:

1. v případě, kdy nazná, že je žádost neúplná, stěžovatele vždy vyzve k doplnění žádosti, a to bez ohledu na to, zda je zastoupen advokátem;
2. stěžovatele poučí o možnosti obrátit se v případě odmítnutí žádosti na soud, a to také bez ohledu na to, zda je zastoupen advokátem;
3. přehodnotí svůj názor na problematiku prokázání vzniku nemajetkové újmy v souladu s ustálenou judikaturou vyšších soudů a potažmo se závěry

² Stát Listinou výslovně přiznal občanům právo na náhradu škody způsobenou jim, mimo jiné, i nesprávným úředním postupem a zároveň se zavázal toto právo občanům garantovat.

ochránce, uvedenými ve zprávě o šetření. V této souvislosti zejména navrhuji, aby ministerstvo vzalo v potaz skutečnost, že jestliže je důvodem pro odškodnění (zadostiučinění) nepřiměřená délka řízení, je třeba vycházet z předpokladu, že již sama neúměrná délka řízení představuje pro žadatele morální újmu a žádné další důkazy již není třeba vyžadovat.

V souladu s ustanovením § 20 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., je úřad povinen do 30 dnů od doručení závěrečného stanoviska sdělit ochránci, jaká opatření k nápravě provedl. Dovoluji si závěrem upozornit na ustanovení § 20 odst. 2 písm. a) tohoto zákona, které stanoví, že jestliže úřad povinnost podle odstavce 1 nesplní, nebo jsou-li opatření k nápravě podle názoru ochránce nedostatečná, informuje nadřízený úřad a není-li takového úřadu, vládu. Ochránce je rovněž oprávněn informovat o svých zjištěních veřejnost.

Žádám Vás tímto, vážený pane ministře, abyste se ve lhůtě 30 dnů k tomuto závěrečnému stanovisku vyjádřil a sdělil mi, zda Vaše ministerstvo navržená opatření přijalo, případně v jakém rozsahu.

Děkuji Vám za spolupráci a zůstávám s pozdravem

JUDr. Stanislav K ř e č e k v. r.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Vážený pan
Ing. Kamil Jankovský
ministr
Ministerstvo pro místní rozvoj
Staroměstské nám. 932/6
110 15 Praha 1

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112